

Harstad kommune
Attraktiv hele livet

Strategisk plan for oppvekst 2016-2021

Inkluderende oppvekst, revidert 21.11.2019

Innhold

1. INNLEDNING	3
1.1 Mandatet	4
1.2 Arbeidsprosessen	4
1.3 Målgruppe	4
1.4 Strategiplan-definisjon, avgrensing og forhold til øvrige kommuneplaner	4
1.5 Lovverk, visjon og hovedmål	5
1.6 Strategiplanens oppbygging	6
2 OPPVEKST I HARSTAD	7
2.1 Kommunale tjenester på oppvekstområdet	7
2.2 Oppvekstområdet dekker følgende tjenester til barn og unge i aldersgruppen 0-18 år (se vedlegg 1)	7
2.3 Organisering av tjenester til barn og unge	7
2.4 Oversiktsbilde	7
2.5 Ungdata	8
3 FOREBYGGENDE ARBEID	9
3.1 Status og utfordringer	9
3.1.1 Tverrfaglig samarbeid	9
3.1.2 Forebyggende forum (FF)	10
3.2 Målsettinger	10
3.2.1 Kommunen ivaretar individuell og kollektiv medvirkning	10
3.2.2 Barn, ungdom og familier får rett hjelp til rett tid	11
4 HELSE	14
4.1 Status og utfordringer	14
4.2 Målsettinger	14
4.2.1 Fremme god fysisk og psykisk helse	14
4.2.2 Foreldrene er gode omsorgspersoner for sine barn, og opplever mestring og motivasjon i foreldrerollen.	15
4.2.3 Forebygge ulykker	16
4.2.4 Forebygge, hindre og avdekke vold og overgrep	17
5 BARNEHAGE	18
5.1 Status og utfordringer	18
5.2 Målsettinger	19
5.2.1 Alle barn har et barnehagetilbud fra det tidspunkt foreldrene ønsker det	19
5.2.2. Barnehagene i Harstad er pedagogiske virksomheter av god kvalitet	20
5.2.3 Godt fysisk og psykososialt læringsmiljø som fremmer livsmestring, helse, trivsel, lek og læring	20
5.2.4 Godt samarbeid barnehage - hjem	21

6 SKOLE.....	22
6.1 Status og utfordringer	22
6.2 Målsettinger	23
6.2.1 Skolene bidrar til og tar ansvar for at hver eneste elev gis muligheter til å nå sine høyeste mål og til å bli den beste utgaven av seg selv.....	23
6.2.2 Godt fysisk og psykososialt læringsmiljø som fremmer helse, trivsel og læring	24
6.2.3 Godt samarbeid skole - hjem	25
6.2.4 Godt SFO-tilbud	25
7 KULTUR OG FRITID	27
7.1 Status og utfordringer	27
7.2 Målsettinger	28
7.2.1 Det er tett samarbeid med og mellom frivillige lag og organisasjoner	28
7.2.2 Barn og unge i Harstad har tilgang på gode lokaler og arenaer for kultur og fritidsaktiviteter, som er tilpasset sitt bruksområde	29
7.2.3 Barn og unge møter ulike kulturuttrykk og idretter gjennom undervisning fra barnehagen og gjennom hele grunnskolen.....	30
8 BARNEVERN.....	32
8.1 Status og utfordringer	32
8.2 Målsettinger	33
8.2.1 Barneverntjenesten tilrettelegger for medvirkning og medbestemmelse i en barnevernssak	33
8.2.2 Barneverntjenesten bidrar til et aktivt tverrfaglig samarbeid.....	33
8.2.3 Barneverntjenesten yter tjenester av høy kvalitet	33
9 EVALUERING	35
9.1 Evaluering av Strategisk plan for oppvekst 2016 – 2021	35
10 VEDLEGG	36
Vedlegg 1: Oppvekstområdet dekker følgende tjenester til barn og unge i aldersgruppen 0-18 år	36
Vedlegg 2: Tilbakemeldinger fra ungdomsrådet 04.04.19	39
Vedlegg 3: Organisasjonskart	40
Vedlegg 4: Deltakere i strategiarbeidet	41

1. INNLEDNING

Harstad har som visjon å være «Attraktiv hele livet», og for de fleste er det å vokse opp i Harstad en god og positiv opplevelse. Harstad tilbyr barnehager og skoler med høy kvalitet, et mangfoldig idretts- og kulturliv, og et godt tiltaksapparat ved behov.

Harstad er den første byen i Norge som har fått status som Safe Community. Å være godkjent som trygt lokalsamfunn forplikter, og innebærer å ha særlig fokus på sikkerhet og forebygging, samt gode samarbeidsrutiner internt og eksternt.

Barnehage, skole og kultur er viktige arena i barnas oppvekst. Det å lære, bli utfordret, oppleve samhold, bli sett og være del av et sosialt fellesskap er for de fleste en kilde til mestring og trivsel. Det vil likevel alltid være noen som, av ulike årsaker, faller utenfor. For denne gruppen er det viktig å bli møtt et koordinert og godt utbygd hjelpeapparat, som også har fokus på helsefremmende og forebyggende arbeid.

Migrasjonen som følge av uroligheter i verden forplikter Norge som nasjon og også Harstad kommune, både i forhold til kapasitet og innhold. I Harstad møter vi denne utfordringen ved å forsterke allerede etablerte strukturer, slik at våre nye innbyggere kan inkluderes og integreres best mulig.

Et inkluderende oppvekstmiljø betyr at man blir verdsatt for den man er, og ikke blir diskriminert eller stigmatisert på grunn av sosial bakgrunn, økonomi, (psykososial og fysisk-) funksjonsevne, etnisitet, utseende, språk og/eller religion.

Denne oppvekstplanen har navnet «Inkluderende oppvekst». I dette ligger en **forventning** om å bli inkludert, og vår **forpliktelse** til å inkludere.

1.1 Mandatet

Kommunestyret vedtok 21.06.18 at kommunens oppvekstplan «Inkluderende oppvekst» skulle revideres (sak 2018/). Mandatet som ble gitt var å revidere strategisk plan for oppvekst som skal gi retning og danne grunnlag for politiske og administrative beslutninger i perioden 2016 - 2021. Planen skal i tillegg til sentrale styringsdokumenter bygge på verdigrunnlaget i FN barnekonvensjon.

1.2 Arbeidsprosessen

Planprosessen har vært organisert som et prosjekt med styringsgruppe, prosjektgruppe, arbeidsgrupper og referansegrupper. Det har vært lagt vekt på medvirkning fra barn og unge, og har som mål å skape eierskap og bred forankring. Barn- og unges kommunestyre (BUK), Ungdomsrådet og foreldreutvalget har vært involvert i prosessen.

For å få barn og unge stemme inn i planen har den vært sendt ut til elevrådene på skolen slik at representantene der kunne forberede seg før møte i BUK. Prosjektgruppa har også arrangert felles fagmøte for Ungdomsrådet for å få ungdommens stemme inn (Vedlegg 2).

1.3 Målgruppe

Den primære målgruppen for oppvekstplanen er barn og ungdom i alderen 0-18 år og deres foresatte. Den sekundære målgruppen for planen er tjenesteytere, personale, administrasjonen og politikere.

Av hensyn til målgruppen er det vektlagt at planen skal være brukervennlig og lettlest. Definisjoner gjøres fortløpende, og det er lagt inn hyperkoblinger til relevante dokumenter og nettsider. Videre i planen vil begrepene «Strategisk plan for oppvekst» og «oppvekstplan» brukes om hverandre å bety det samme.

1.4 Strategiplan-definisjon, avgrensning og forhold til øvrige kommuneplaner

Hovedmålet med oppvekstplanen er å sikre oppfølging av mål og strategier i kommuneplanens samfunnsdel, andre politiske vedtak og nasjonale føringer. Planen skal være fremtidsrettet og vise felles retning for alle tjenesteområdene innenfor oppvekstfeltet. Den skal danne grunnlag for politiske og administrative beslutninger

innenfor prioriterte områder. Også andre fagområder enn de som er direkte nevnt i planen kan være like viktige selv om de ikke er prioritert og løftet frem i denne planperioden.

Det at planen holder strategisk nivå betyr at planen må følges opp av prioriterte handlingsplaner som konkretiserer strategiene. Det er viktig å ha i mente at det i denne planen er de store linjene som trekkes opp. Samtidig er det ikke til å komme forbi at veien mellom strategi og tiltak noen ganger ikke er så lang. Likevel må det presiseres at det i denne sammenheng vil være slik at disse tiltakene må utredes videre og prioriteres. Som regel krever dette finansiering. Det betyr at tiltakene som kommer i kjølvannet av denne strategiplanen også må behandles i forbindelse med virksomhetsplanen.

Oppvekstplanen tar for seg hovedområdene innen oppvekstfeltet; Forebyggende arbeid, helse, barnehage, skole, kultur & fritid og barnevern. Planen gjelder for perioden 2016 – 2021, og i dette femårs perspektivet er det også tatt hensyn til hva som er realistisk å få gjennomført.

Strategisk plan for oppvekst er en temaplan under samfunnsdelen i [Kommuneplan 2009 – 2025 «Ved egne krefter»](#). Strategisk plan for oppvekst vil på noen områder være en konkretisering av kommuneplanen, men den er også et supplement. Oppvekstplanen vil ha sitt hovedfokus på tjenester innen kommunens etablerte oppvekstområde, jf. [kommunens organisasjonskart](#) (se vedlegg 2).

Oppvekstplanen avgrenses også mot eksisterende plandokumenter som Kommunedelplan for fysisk aktivitet og naturopplevelser, Rusmiddel politisk handlingsplan 2012 - 2016, Handlingsplan for skadeforebygging og sikkerhet, samt Trafikksikkerhetsplan for Harstad kommune.

1.5 Lovverk, visjon og hovedmål

Det overordnede lovverk for barns oppvekst i Norge er [FNs konvensjon om barns rettigheter](#) som ble ratifisert av Norge i 1991. Barnekonvensjonen gir barn og unge et særskilt menneskerettighetsvern, og lovfester barnas rett til helsetilbud, rett til omsorg og beskyttelse, rett til sosial trygghet og tilstrekkelig levestandard, rett til utdanning og rett til hvile og fritid.

Barnas rettigheter er fra mai 2014 inntatt i [Grunnloven](#) gjennom nye § 104 som lovfester

barns rett til å bli hørt, barnets beste som grunnleggende hensyn, og statens ansvar for å bidra til barnets utvikling gjennom å sikre at barnet får den nødvendige økonomiske, sosiale og helsemessige trygghet, fortrinnsvis i egen familie.

Kommunen har et særlig ansvar for å følge opp nasjonale føringer, både gjennom å ivareta barns formelle rettigheter, og ved å tilrettelegge for gode oppvekstvilkår for barn. Sjumilssteget handler om å iverksette FNs barnekonvensjon på kommunalt nivå.

Harstad har deltatt i Fylkesmannen i Troms sin satsing på [Sjumilssteget](#), og innarbeidingen av stegene i den kommunale praksis pågår kontinuerlig.

Harstad kommunes overordnede strategi for oppvekst ble definert i strategisk plan for 2011–2014:

Harstad kommune skal bidra til å styrke barn, unges og familiens muligheter til å skape en god og positiv oppvekst

Det er familien som utgjør den viktigste rammen om barn og unges oppvekst. Gode oppvekstvilkår påvirker barns psykiske helse positivt og fremmer utviklingen av barn som trives og mestrer livet sitt.

Målet med kommunes arbeid overfor barn og unge defineres slik:

I Harstad skal barn og ungdom trives og mestre livet sitt

1.6 Strategiplanens oppbygging

Strategiplanen starter med å gi en oversikt over oppvekstområdet i Harstad kommune, hvilke kommunale tjenester som tilbys, og hvordan tjenestene er organisert. Det gis et oversiktsbilde over oppvekstområdet, inklusive resultater fra [Ungdata](#). Deretter kommer planens hovedområder: forebyggende arbeid, helse, barnehage, skole, kultur & fritid og barnevern. Det redegjøres for status på hovedområdene, de prioriterte målsettingene og strategier for å nå målene. Avslutningsvis gjøres det rede for hvordan planen skal evalueres.

2 OPPVEKST I HARSTAD

2.1 Kommunale tjenester på oppvekstområdet

Foreldre utgjør grunnpilaren i et barns oppvekst, og innholdet i foreldreansvaret er definert i [Lov om barn og foreldre](#) § 30. Harstad kommune skal bidra til at barn og unge får en god oppvekst gjennom gode kommunale tjenester. Foreldreansvaret innebærer på sin side å følge opp og samarbeide med de kommunale tjenestene til barnets beste.

Kontaktinformasjon og søknadsskjema til de kommunale tjenestene beskrevet i planen finnes på [Harstad kommunes hjemmeside](#). Informasjon kan også fås ved å kontakte kommunens servicetorg.

Kommunens første møte med familier starter ofte under graviditeten, med tilbud om svangerskapsomsorg til vordende foreldre. Fra 0-3 år er helsestasjonen inklusive svangerskapsomsorgen, Familiens hus og barnehage viktige kommunale tjenester. Fra 3-6 år er barnehage, fritidsaktiviteter, nabolag og lekeplasser viktige arenaer. Fra skolealder er det skole, SFO og fritidsaktiviteter som er de viktigste mestringsarena i kommunal regi. Venner får økende betydning ettersom barnet vokser til, noe som øker behovet for attraktive møteplasser, også i kommunal regi.

2.2 Oppvekstområdet dekker følgende tjenester til barn og unge i aldersgruppen 0-18 år (se vedlegg 1)

2.3 Organisering av tjenester til barn og unge

I Harstad rapporterer de fleste enhetene på oppvekstområdet til Kommunalsjef for oppvekst og kultur. Unntaket er Helsestasjon- og skolehelsetjenesten, helsestasjonen for ungdom, og kommunepsykologene, som inngår i Helsehuset. Enhetsleder for Helsehuset rapporterer til Kommunalsjefen for helse og omsorg.

2.4 Oversiktsbilde

Per 2. kvartal 2019 er det 24 690 innbyggere i Harstad, herav er om lag 22,8 % i aldersgruppen 0-18 år.

- I 2018 ble det født 250 barn i Harstad. Tallet forventes en nedgang på - 45 fødte barn i 2019, ifølge Statistisk sentralbyrås prognoser

- Ifølge Ungdata er ungdomsgenerasjonen veltilpasset, der 80 % klarer seg bra. 5 % klarer seg dårlig og 15 % er i gråsonen
- Ca. 15-20 % av barn mellom 3-18 år har til enhver tid nedsatt funksjon grunnet symptomer på psykiske lidelser, angst og atferdsforstyrrelser
- Om lag 10 % av barna i barnehage og skole har minoritetsbakgrunn
- I senere år har vi sett færre elever med problematferd. Samtidig har andelen av passive elever og elever med ulike psykiske vansker økt

2.5 Ungdata

[Ungdata](#) er et kvalitetssikret system for gjennomføring av lokale spørreundersøkelser for elever fra 13–16 år. Ungdata kartlegger ungdommers oppvekstsituasjon, og gir indikatorer om hvordan situasjonen utvikler seg for ungdommene i Harstad, også sammenliknet med resten av landet.

Tallene fra Ungdata 2018 viser en nedgang i prosentandelen av elever i Harstad som sliter med depressive symptomer og ensomhet. Samtidig er det fortsatt noen som sliter med psykiske plager i hverdagen, omfanget øker gjennom årene på ungdomsskolen og det er langt flere jenter enn gutter som er plaget. Noen elever opplever å bli utsatt for mobbing og vold. Ungdommen er i stor grad fornøyd med venner og foreldre, bruker mye tid på lekser og er fornøyd med helsa si. Det er stor variasjon i ungdommens bruk av digitale medier, 88 % av ungdommene i Harstad bruker mer enn to timer foran skjerm hver dag. Det er mindre vanlig at ungdom henger ute med venner, og ikke alle er like godt fornøyd med lokalmiljøet sitt. De lokale Ungdata- resultatene i 2018 bekrefter den nasjonale trenden.

3 FOREBYGGENDE ARBEID

3.1 Status og utfordringer

Forebyggende innsats for barn og unge er omhandlet i Rundskriv Q-16/2013 [«Forebyggende innsats for barn og unge»](#). Departementene fremhever at forebygging rettet mot barn og unge først og fremst handler om å legge til rette for et godt oppvekstmiljø for alle. Dette handler om informasjons- og holdningsarbeid, samt konkret arbeid for å skape gode og trygge lokalsamfunn.

Forebyggende arbeid handler om mer enn det den enkelte har (fag)/ansvar for og at det er viktig å samarbeide med familie, foresatte og andre instanser. Det påpekes særlig at en viktig del av lokalt forebyggingsarbeid er å legge til rette for barn og unges medvirkning når beslutninger skal tas i saker som angår dem.

3.1.1 Tverrfaglig samarbeid

I Harstad samarbeides det tverrfaglig på flere arenaer og nivå, både forankret i barnevernloven og i helselovgivningen. Eksterne samarbeidspartnere fra spesialisthelsetjeneste, videregående skole og politi involveres ved behov. Forebyggende forum, tverrfaglige team i regi av skolen og konsultasjonsteam for førskolebarn er

eksempler på etablerte tverrfaglige arenaer etter barnevernloven. Arbeidet rundt individuell plan er eksempel på etablerte tverrfaglige arena etter helselovgivningen.

3.1.2 Forebyggende forum (FF)

Forebyggende forum er et tverrfaglig samarbeidsforum bestående av administrativ ledelse, enhetsledere, fagrådgivere, samt representanter fra frivillig organisasjon og ungdomsråd. Også eksterne instanser som politi, BUP, NAV, videregående skole, offentlige tannhelsetjeneste og familievernkontoret er representert. I samarbeidsmøtene drøftes aktuelle utfordringer på oppvekstområdet, og kommunen kan på den måten raskt møte nye og endrede behov.

Alle tiltak på oppvekstområdet som skal opprettes, evalueres og endres skal opp i FF. Rutiner og prosedyrer utvikles i regi av forumet, og alle prosedyrene for oppvekstområdet settes inn i en egen [Håndbok for tverrfaglig samarbeid](#).

Harstad kommune har som Trygt lokalsamfunn hatt høyt fokus på tjenesteutvikling og forebyggende arbeid overfor barn og unge, og har utmerket seg i nasjonal sammenheng. Harstad deltok i KS-FoU-prosjektet [«Trygg oppvekst – helhetlig organisering av tjenester barn og unge»](#) utgitt i 2015. Prosjektet har undersøkt hva som er typisk for kommuner som gir gode og effektive tjenester til utsatte barn og unge. For Harstads del har et strategisk nøkkelgrep vært å etablere Forebyggende forum (FF). Forankringen av det forebyggende arbeidet i politisk ledelse og i øverst administrativ ledelse har vært en suksessfaktor i dette arbeidet.

3.2 Målsettinger

3.2.1 Kommunen ivaretar individuell og kollektiv medvirkning

Medvirkning, både individuelt og kollektivt, er viktig når tjenester skal utformes og utøves. Barn, unge og deres foretatte sitter inne med kunnskap og erfaringer som er avgjørende for at offentlige tjenester skal bli treffsikre og virkningsfulle.

Individuell medvirkning skjer i enhver setting der det skal fattes vedtak/igangsettes tiltak rundt barn og unge.

Kollektiv medvirkning gjennom representative organer som elevråd, Ungdomsråd og Barn- og unges kommunestyre (BUK), kan gi viktige innspill i planarbeid og tjenesteutforming.

Respekt og åpenhet inngår i kommunens verdihåndbok, og er verdier som legger grunnlaget for god kommunikasjon og samarbeid mellom tjenesteyter og tjenestemottager.

Strategier:

- Kommunen gjennomfører individuell medvirkning fra barn, unge og foresatte i beslutningsprosesser og ved utforming av tjenester

3.2.2 Barn, ungdom og familier får rett hjelp til rett tid

Det å kunne gi rett hjelp til rett tid avhenger av at man kan identifisere et problem, og at man kommer tidlig inn med adekvat(riktig) hjelp. Ved å komme tidlig inn kan man snu en begynnende skjevutvikling før den utvikler seg.

For å gi riktig hjelp er samarbeid og koordinering av tjenestene til barn og unge viktig. Harstad kommune har etablert ulike programmer for og sette inn rett hjelp til rett tid for barn og unge i risikogrupper, rutiner og prosedyrer for dette arbeidet er samlet i [Håndbok for tverrfaglig samarbeid](#).

Strategier:

- Foreldre og barn/elever tas med – blir hørt når man er bekymret
- Videreutvikle kommunens forebyggende og tverrfaglige arbeid rundt barn, unge og deres familier, med fokus på tidlig identifisering og tidlig innsats

3.2.3 Kommunen tilbyr tjenester og tiltak som fremmer barn og unges psykiske helse og styrker foreldrerollen

Barn er født med ulike forutsetninger og ulik motstandskraft, og god psykisk helse gjør barnet bedre rustet til å håndtere motgang og utfordringer på en adekvat måte gjennom oppveksten.

En viktig kommunal oppgave vil være å støtte foreldrene i omsorgs- og oppdragerrollen. Helsestasjon- og skolehelsetjenesten, Pedagogisk psykologisk tjeneste og barnevernstjenesten har ulike foreldreprogrammer innrettet mot dette.

Kommunen har Psykisk helseteam og kommunepsykologer som tilbyr samtaler for barn og ungdom med milde til moderate psykiske vansker som for eksempel angst/bekymringer, depresjon, lav selvfølelse eller annet. For barn innebærer det i stor grad samtaler og samarbeid med foresatte.

Strategier:

- Sikre koordinering av tjenestetilbudet i kommunen

3.2.4. Kommunen arbeider systematisk for å bekjempe vold og overgrep

Det å kunne leve uten frykt for å bli utsatt for hat og vold er en grunnleggende verdi i et trygt samfunn, og innsats mot vold og overgrep er et nasjonalt satsingsområde. Harstad kommune prioriterer dette arbeidet fordi skadepotensialet for barn og unge som utsettes for vold og overgrep er så store og vidtrekkende, både i tid og omfang. Forskning viser at det er like skadelig å være vitne til vold som å bli utsatt for vold, og store mørketall øker behovet for å avdekke og forebygge.

Det er viktig at både ansatte, privatpersoner og frivillige aktører får informasjon om hvordan de skal agere ved mistanke om at barn og unge utsettes for vold og/eller overgrep. Kommunen har utarbeidet en [Handlingsplan mot vold og seksuelle overgrep](#) og en Handlingsplan for å håndtere seksuelt krenkende atferd blant barn og unge (under utarbeidelse).

Strategier:

- Gjøre Handlingsplanen mot vold og overgrep kjent intern og eksternt
- Gjøre Handlingsplan for å håndtere seksuelt krenkende atferd blant barn og unge kjent internt og eksternt
- Forebyggende forum avholder jevnlig kurs med vold og overgrep som tema, og koordinator bidrar til å gjøre kommunens prosedyre kjent gjennom oppsøkende virksomhet i kommunale enheter og ved nyansattkurs

3.2.5. Kommunen arbeider systematisk for å motvirke konsekvensene av fattigdom for barn og ungdom

FNs barnekonvensjon gir barn og unge et særskilt menneskerettighetsvern, og lovfester barns rett til omsorg og beskyttelse, rett til helsetilbud, rett til sosial trygghet og tilstrekkelig levestandard, rett til utdanning og rett til hvile og fritid.

Det er familien som utgjør den viktigste rammen om barn og unges oppvekst. Harstad kommune skal jobbe helhetlig og gi tjenestetilbud som er universelle, altså tilbud som er til for alle kommunens innbyggere. Det skal også jobbes særskilt mot grupper av barn og unge som er i risiko (TIBIR).

Kommunen tilbyr kommunal bolig og økonomisk støtte ved bosetting av flyktninger/ flyktningfamilier. Det tas spesielle hensyn til barn og unges behov, når det behandles saker etter Lov om sosiale tjenester. Kommunen samarbeider med frivillig sektor, blant annet om «utstyrsbase» (Røde Kors) og Aktivitetsguide (Harstad Idrettsråd).

Strategier:

- Fritidskort for barn i lavinntektsfamilier, i aldersgruppen 6-18 år utredes
- Om barnetrygd skal regnes som inntekt når foresatte med barn søker om økonomisk sosialhjelp utredes
- Gi tilpasset økonomisk råd og veiledning til de som trenger dette
- Utarbeide en helhetlig handlingsplan mot barnefattigdom

3.2.6. Kommunen bidrar til økt bevissthet om bruk og ferdsel på den digitale arena

I Harstad prioriteres det å opprettholde fokus på nettvett og trygg ferdsel på den digitale arena. Alle skoler i Harstad er mobilfrie for elevene.

Kommunen har fokus på opplæring i trygg ferdsel og nettvett til barn, ungdom og deres foreldre for å unngå digitale krenkelser og digital mobbing av barn og unge.

Strategier:

- Handlingsplan om nettvett i skolen iverksettes og implementeres

4 HELSE

4.1 Status og utfordringer

Helsestasjon - og skolehelsetjenesten, avdeling folkehelse, fysioterapeuter og ergoterapeuter for barn og unge, kommunepsykologer og fastleger yter helsetjenester og har stort fokus på helsefremmende og forebyggende arbeid knyttet til barn og unge. Alle samarbeider tverrfaglig til beste for barn og unge. Tjenestene er ikke samlokalisert. For å kunne bedre tilbudet til barn og unge er det viktig og ønskelig med samlokalisering i et nytt helsehus.

Det er rundt 250 fødsler pr år. Det er to helsestasjoner, i sentrum og på Bjarkøy. Det er 100 % oppmøte på helsestasjonen, vi møter alle barn (0-5 år) og familier regelmessig.

Det er fast helsesykepleier tilknyttet alle skolene. Fysioterapeut for barn og unge tilknyttet hver skole i prosjekt. Harstad kommune mangler skolelege. Helsesykepleier er ikke tilgjengelig på alle skolene hver dag, tilgjengeligheten for elever og ansatte for å komme innom henne i løpet av skoledagen varierer mye. Ungdomsrådet har signalisert klart at de ønsker helsesykepleier tilgjengelig på alle skolene hver dag.

Føringene for våre tjenester styres hovedsakelig av [Nasjonal faglig retningslinje](#) for det helsefremmende og forebyggende arbeidet i helsestasjon, skolehelsetjeneste og helsestasjon for ungdom og [Forskrift](#) om habilitering, rehabilitering, IP og koordinator.

Hovedmål:

Barn og unge har optimale utviklingsmuligheter fysisk, psykisk og sosialt.

4.2 Målsettinger

4.2.1 Fremme god fysisk og psykisk helse

Artikkel 24 i FNs Barnekonvensjon sier at «Barn og unge har rett til et godt helsetilbud. Helse handler om å ha det bra med seg selv fysisk, psykisk og sosialt».

Globalt sett har barn og unge i Norge svært god helse. Grunnlaget for gode helsevaner og regelmessig aktivitet legges i barndommen.

15-20 % av barn og unge mellom 3 og 18 år har nedsatt funksjon på grunn av psykiske plager som engstelse, tristhet og atferdsproblemer. Hos rundt 8 % av barn og unge er problemene så alvorlig at det tilfredsstillende kriteriene til en psykisk lidelse.

Tiden etter fødsel er en særlig sårbar periode for kvinners psykiske helse. Rundt 17 % av nybakte mødre strever etter svangerskapet.

Helsetjenesten jobber tverrfaglig for å ivareta barn og unge med utfordringer knyttet til fysisk og psykisk helse. Gjennom individuelle tiltak og gruppetiltak har helsetjenesten fokus på å fremme god fysisk og psykisk helse i svangerskapet og barseltiden og helsetjenesten har regelmessige tilsyn med barns arbeidsmiljø i barnehage og skole.

Strategier:

- Helsetjenesten ønsker økt satsning på utvikling og gjennomføring av forebyggende tiltak for å styrke barn og unges helse
- Videreutvikle eksisterende tilbud
- Ha tilstrekkelig fysioterapi – og legeressurser på helsestasjonen og i skolehelsetjenesten til å oppfylle nasjonale krav
- Å være pådrivere for samarbeid med idrettsrådet for å gi tilbud til funksjonshemmede barn og ungdom, samt de som ikke deltar på annen idrett
- Utvikle samarbeid med barnehagene for å fremme god fysisk og psykisk helse
- Utvikle samarbeidet mellom de kommunale helsetjenestene og spesialisthelsetjenesten

4.2.2 Foreldrene er gode omsorgspersoner for sine barn, og opplever mestring og motivasjon i foreldrerollen

Artikkel 18 i FNs Barnekonvensjon sier at «Barn og unge har rett til å bli oppdratt av sine foreldre dersom det er mulig. Begge foreldrene har et felles ansvar for barnets oppdragelse og utvikling. Noen ganger trenger foreldrene hjelp til å være gode foreldre, og da skal de få det (...)».

Foreldre/foresatte er de viktigste i barn og unges liv, og sentrale i deres oppvekst. Ungdata 2018 viser at de fleste ungdommer i Harstad er svært fornøyd med foreldrene sine og har et nært og tillitsfullt forhold til dem.

Gjennom målrettet samarbeid forbereder helsestasjonen gravide, og støtter og veileder foreldre i foreldrerollen til barn og unges beste. Opplæringsprogrammet Tidlig Inn er implementert i kommunen for å sikre tidlig hjelp i svangerskapet, barsels- og småbarns tiden til sårbare familier.

Helsetjenesten bidrar til å forebygge ensomhet i foreldrerollen gjennom tilbud om grupperettede konsultasjoner.

Strategier:

- Styrke de grupperettede tilbudene til foreldre
- Utvide vår deltakelse på foreldremøter i barnehager og skoler
- Utvide kurstilbudet til foreldre for å styrke foreldreferdigheter gjennom hele oppveksten
- Tilby foreldreveiledningsprogrammet ICDP, som brukes på voksenopplæringa, til å gjelde alle småbarnsforeldre

4.2.3 Forebygge ulykker

I Norge omkommer årlig nærmere 50 barn under 15 år som følge av ulykkesskader. For enkelte vil skadene etter ulykker føre til varig mén og redusert livskvalitet. Barn skader seg oftest hjemme, i ulike typer fritids- og idrettsaktiviteter eller i trafikken.

Forebygging av skader og ulykker er viktig for folkehelsen, og kan gi stor helsegevinst i kommunen, i form av økt livskvalitet og flere leveår i befolkningen.

Helsestasjon – og skolehelsetjenesten har fokus på ulykkesforebygging med barn og foresatte på faste konsultasjoner.

Harstad kommune jobber målrettet med å forbygge ulykker og forhindre skader for hele befolkningen gjennom Trygge lokalsamfunn. Kommunen har regelmessige tilsyn med barns arbeidsmiljø i barnehage og skole og har barnas representant i alle plansaker.

Strategier

- Økt bevissthet i bruk av avvikssystem for å forebygge ulykker blant barn og unge
- Være pådriver for utvikling av skaderegistreringen ved UNN Harstad
- Kommunen skal ha økt satsning på trafiksikkerhet og bli trafiksikker kommune

4.2.4 Forebygge, hindre og avdekke vold og overgrep

Artikkel 19 i FNs Barnekonvensjon sier at «Barn og unge har rett til at ingen skader, slår eller misbruker dem. De skal beskyttes mot alle former for fysisk eller psykisk vold, skade eller misbruk, vanskjøtsel eller forsømmelig behandling.»

Barn er sårbare og har særlig behov for beskyttelse og omsorg. Å bli utsatt for vold og seksuelle overgrep som barn kan gi en vanskelig start på livet. Dette gjelder særlig dersom volden gjentar seg eller blir utøvet av noen som står barnet nær. Det å være vitne til vold er like skadelig for barnet som å bli utsatt for vold.

Vi vet at å oppleve vold i barndommen kan være svært alvorlig, og gi fysiske og psykiske helseplager som varer livet ut. Kjønnslæstelse, tvangsekteskap, negativ sosial kontroll og æres relatert vold er alvorlige overgrep som også barn i Norge utsettes for.

I helsestasjons – og skolehelsetjenesten tas vold og overgrep opp med barn og foresatte gjennom hele oppveksten til faste tidspunkt. Det gis også undervisning om Vold og overgrep på Voksenopplæringa. Opplæringsprogrammet Tidlig inn brukes for å forebygge og tidlig oppdage utfordringer knyttet til rus, psykisk helse og vold hos gravide og sped-/småbarnsforeldre. Helsetjenesten er bevisst på tegn og signaler på vold og overgrep, prosedyren [Forpliktende samarbeid når vi er bekymret](#) brukes av helsetjenesten.

Strategier:

- Kommunal handlingsplan mot seksuell krenkende atferd blant barn og unge ferdigstilles og implementeres
- Helsetjenesten vil at barn og unge skal ha kompetanse og trygghet slik at de sier fra om vold og seksuelle overgrep. De skal vite hvem de kan henvende seg til
- Arbeidet mot vold og overgrep har en tverrfaglig forankring hvor de ulike tjenesteområdene utfyller hverandre, og kjenner til de andres ansvarsområder
- Kunnskap, åpenhet og kommunikasjonsferdigheter rundt vold og overgrep skal kontinuerlig videreutvikles

5 BARNEHAGE

5.1 Status og utfordringer

Antall barnehager og plasser:

EIER	ANTALL BARNEHAGER	ANTALL BARN	CA. ANTALL STILLINGER
Kommune	18	729	212
Private	14	521	150
Totalt	32	1250	362

De aller fleste barn i førskolealder i Harstad går i barnehage, og brukerundersøkelser viser at foreldre i stor grad er fornøyd med barnehagetilbudet. Harstad har per i dag full barnehagedekning i henhold til barnehagelovens minimumskrav, noe som tilsier at alle barn med lovbestemt rett gis et tilbud ved hovedopptak hvert år. Barn med lovbestemt rett til plass er barn som har søkt innen søknadsfristen 1. mars, og barn som fyller ett år innen november det året de starter i barnehagen. Ved hovedopptak tildeles plasser til barn uten lovbestemt rett til plass. Plasser tildeles også fortløpende i løpet av barnehageåret.

Tall fra SSB viser at behovet for barnehageplasser vil reduseres spesielt de neste 5 årene og vi vil kunne ha en liten økning i de neste 5 årene igjen. Sentrum er et pressområde med venteliste. Virksomhetsplanen må ta høyde for den endringen SSB viser og regulere drift etter etterspørsel.

Om lag 14 % av barna i barnehagene i Harstad har minoritetsbakgrunn. Harstad kommune har rådgiver som jobber med migrasjon. Rådgiver brukes direkte ute i barnehagene til veiledning i forhold til enkeltbarn og generelt for arbeid med minoritetsspråklige barn.

Om lag 5,6 % av barna i barnehagene har vedtak om spesialpedagogisk hjelpetiltak. Om lag 20 årsverk ivaretar i tillegg ekstra tilrettelegging.

Kommunen har også deltatt i nasjonale satsninger som Realfagskommune og Språkkommune. Høsten 2019 vil det foreligge en felles langsiktig kompetanseutviklingsplan for barnehagene i Troms 2019 – 2022. *(Link vil legges til når plan er klar)*

5.2 Målsettinger

5.2.1 Alle barn har et barnehage tilbud fra det tidspunkt foreldrene ønsker det

Kommunen må sikre nok plasser hele året for å sikre at foreldre kan gå ut i jobb etter endt permisjonstid. Nye barnehageplasser skal etableres i de områdene av kommunen der en forventer å få en stor andel innbyggere i barnehagealder i årene fremover. Det er press på barnehageplasser i sentrum. Logistikk er et viktig element om småbarnsforeldre kan benytte seg av tildelt plass.

Kommunen har fortløpende opptak ved ledige barnehageplasser. Kommunen vurderer behovet og regulere antall barnehageplasser i forbindelse med rullering av kommunens virksomhetsplan og budsjett hvert år.

Strategier:

- Regulere aktuelle tomter til barnehageformål
- Etablere nok barnehageplasser i forhold til bosettingsmønster
- Barnehagene må rigges for å kunne ta imot flere barn under ett år

5.2.2. Barnehagene i Harstad er pedagogiske virksomheter av god kvalitet

Den pedagogiske kvaliteten skal sikres gjennom drift i tråd med rammeplan, gjeldende lovverk og lokal pedagognorm, med 50 % pedagoger. Barnehagens viktigste ressurs vil alltid være menneskene som arbeider der, og god kvalitet på barnehagetilbudet er avhengig av deres yrkesutøvelse og kompetanse.

Barnehagen er en lærende organisasjon som skal være rustet til å møte nye krav og utfordringer. Det vises for øvrig til [Kompetanse for fremtidens barnehage 2018-2022](#) hvor det er lagt til grunn at kommunen skal utvikle kompetanseplaner som omfatter både kommunale og private barnehager.

For å sikre seg stabile medarbeidere må barnehagen arbeide for å utvikle attraktive arbeidsplasser, hvor de ansatte representerer begge kjønn og ulike kulturer. Kommunen samarbeider med UiT- Norges arktiske universitet - Campus Harstad for etablering av samlingsbasert barnehagelærerutdanning for økt rekruttering av barnehagelærere.

Det gjennomføres jevnlig barnesamtaler og brukerundersøkelser i alle barnehagene og resultatene er retningsgivende for utvikling av virksomheten.

Strategier:

- Målrettet kompetanseutvikling i personalet «Felles langsiktig kompetanseutviklingsplan for barnehagene i Troms 2019 – 2022»
- Tidlig innsats og inkluderende fellesskap
- Sikre et mangfold av barnehageansatte som speiler samfunnet
- Utvikle digital kompetanse hos personalet
- Sikre nødvendig digital infrastruktur og nødvendig digitalt verktøy i alle barnehagebygg

5.2.3 Godt fysisk og psykososialt læringsmiljø som fremmer livsmestring, helse, trivsel, lek og læring

Barn i alle barnehagene i Harstad har rett til god omsorg og et trygt, godt og inkluderende læringsmiljø. God kvalitet i relasjon mellom personal – barn og barn – barn har grunnleggende betydning for læring, trivsel og omsorg. Barnehagen skal være en arena for lek, samspill, vennskap og fysisk aktivitet. Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller.

Tidlig innsats er viktig for å sikre inkludering i fellesskapet samt sikre best mulig overgang til skolen (overgangsplan barnehage – skole, under utarbeidelse).

Om et barn opplever krenkelser eller mobbing, må barnehagen håndtere, stoppe og følge dette opp, jfr. kommunens [Handlingsplan mot mobbing](#).

I Pedagogisk arbeid med barn og familier fra språklige og kulturelle minoriteter i barnehagen vises det til [Plan og ressurshefte 2017 – 2020](#).

Strategier:

- Økt pedagogtetthet i barnehagene til 50 %
- Systemrettet tiltak fra Familiens hus, PPT, helse, barnevern – veiledning til barnehagene
- Vedlikeholdsplan som sikrer trygge og gode fysiske forhold.
- Fase ut gamle og uhensiktsmessige bygg
- Involvere barnets stemme i beslutningsprosesser, jfr. Barnekonvensjonen
- Systematisk arbeid med tverrfaglige tema fra rammeplan som, *Helse og livsmestring, Bærekraftig utvikling, Demokrati, Likestilling og likeverd*

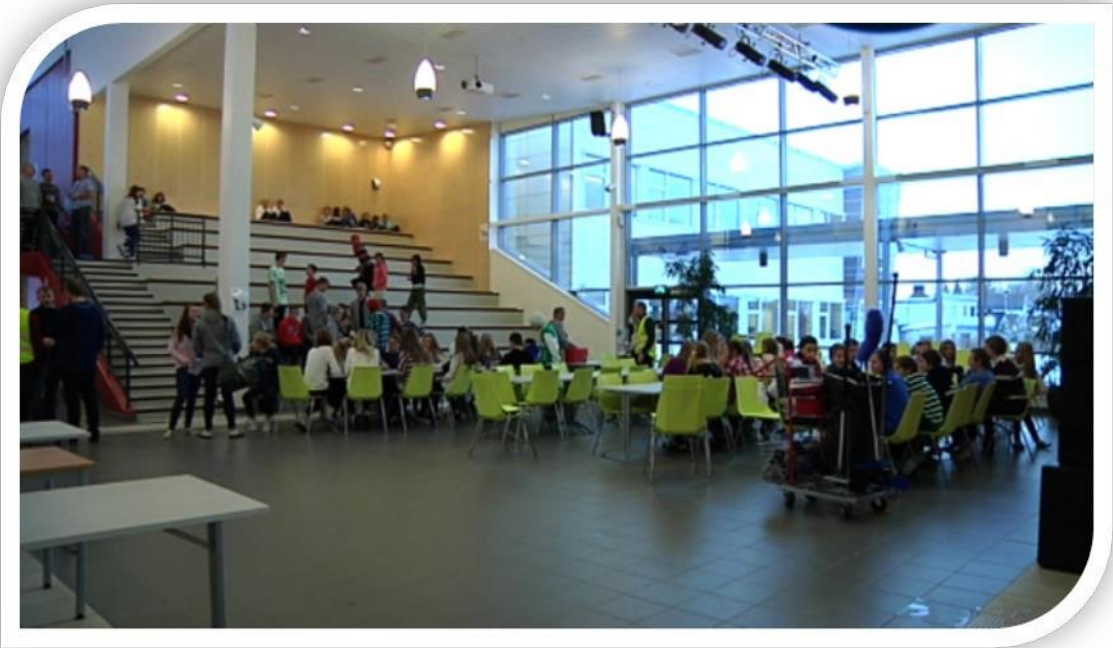
5.2.4 Godt samarbeid barnehage - hjem

Brukermedvirkning i barnehagen er regulert både i [FNs barnekonvensjon](#) og i [barnehageloven med forskrifter](#). De ansatte i barnehagen er ansvarlig for barnehagens innhold og pedagogiske tilbud, og skal legge til rette for et godt samarbeid med foreldrene. Brukermedvirkning skal til enhver tid ta utgangspunkt i prinsippet om barnets beste. Det er daglig kontakt mellom personalet og foresatte ved levering og henting i barnehagen. Det gjennomføres foreldresamtaler og det er samarbeid med foreldreråd og samarbeidsutvalg (SU).

Strategier:

- Barnehagens hjemmesider og kommunal hjemmeside er til enhver tid oppdatert og brukervennlig
- Nye digitale plattformer som fremmer god informasjonsflyt
- SU er synlig på digitale plattformer
- Felles foreldreutvalg for alle barnehagene i Harstad

6 SKOLE

6.1 Status og utfordringer

Harstad har 11 grunnskoler, 2 kombinertskoler med elever fra 1. – 10. trinn, 3 skoler med ungdomstrinn og 6 barneskoler med elever fra 1.-7. trinn. Det er 1 privat skole: Harstad Montessoriskole

De nærmeste fem årene vil elevtallet synke fra ca 2850 til ca 2700 elever i grunnskolen. Utbygging på ledige tomter og generasjonsskifte i etablerte bydeler vil være avgjørende i forhold til vekstområder i kommunen.

I 2019 etableres et ressursenter ved Seljestad ungdomsskole. Tilbudet skal sikre kvalitet og kontinuitet for elever med særlig store tilretteleggingsbehov.

Stangnes ungdomsskole gir et praktisk tilrettelagt skoletilbud for inntil 60 elever, og Kilhus læringsarena gir et alternativt grunnskoletilbud for inntil 10 elever.

I 2019 er det 17 lærerspesialister i harstadskolen. Kommunen har også deltatt i nasjonale satsninger som Realfagskommune og Språkkommune. Dette er et ledd i å øke lærernes kompetanse. Årlig får ca. 30 lærere videreutdanning med lokal og statlig støtte. Fag prioriteres ut fra skolenes behov. I tillegg får alle lærere etterutdanning ved å delta i faglige profesjonsfelleskap, ledet av kommunale ressurslærere. Kommunen har også et samarbeid med Universitet- og Høgskolesektor om etterutdanning.

I Harstad ønsker vi et godt og trygt opplæringsmiljø for elevene. Elevundersøkelsen gjennomføres årlig, og elevene svarer positivt i forhold til motivasjon, mestring og trivsel i skolen. Elevenes læringsresultater er i framgang og vi vil fortsette å prioritere tidlig innsats og systematisk arbeid med grunnleggende ferdigheter på alle trinn. Systematisk samarbeid mellom barnehage, grunnskole og videregående skole er også et fokusområde.

I 2020 innføres ny revidert læreplan, Fagfornyelsen. Dette vil være skolenes primære satsningsområde i tiden framover. Høsten 2019 presenteres i tillegg en strategisk plan for digital kompetanseutvikling, og et likeverdig digitalt tilbud er sentralt i kommunens læringsarbeid.

Kommunen har også fokus på høyt elevfravær og skolevegring med retningslinjer for tverrfaglig, forebyggende arbeid på dette området.

6.2 Målsettinger

6.2.1 Skolene bidrar til og tar ansvar for at hver eneste elev gis muligheter til å nå sine høyeste mål og til å bli den beste utgaven av seg selv

Skoleeier vektlegger tett dialog med og oppfølging av skoleledere gjennom faste møter og plandokumenter. Dette bidrar til ledelse med vekt på læringsresultater og læringsmiljø i god dialog med elever, ansatte og foresatte.

Hver eneste elev i harstadskolen skal møte godt kompetente ansatte som fremmer kunnskapsutvikling og sosial kompetanse, som ser den enkelte elev og skaper gode strukturer for læring og samvær. Skoleeier tilrettelegger for systematisk etter- og videreutdanning for målrettet kompetanseutvikling i personalet, og organiserer profesjonsfellesskap som omfatter samtlige lærere. Det gis veiledning og kompetanseutvikling fra lokale ressurspersoner og i partnerskap med universitet/høgskole. Systematisk arbeid med Fagfornyelsen og Overordnet del i revidert læreplan inngår i denne kompetanseutviklingen.

Tilgangen på digitale læringsressurser økes på barnetrinnet, og skal i alle skoler tilpasses elevenes behov og krav i læreplanverket, ledsaget av relevant digital kompetanse i personalet.

Tidlig innsats i alle ledd bidrar til gode læringsresultater og godt læringsmiljø. Den tidlige innsatsen styrkes av planfestet samarbeid mellom barnehager, grunnskoler og videregående skoler for gode overganger. Det samme gjør tverrfaglige samarbeidsteam på skole- og kommunenivå (skolehelsetjenesten, PPT, barnevern, skoleteamet, kommunepsykolog mm).

Strategier:

- Øke skolenes kapasitet for kvalitetsutvikling gjennom systematisk analyse- og forbedringsarbeid
- Utnytte digitale læringsressurser i etterutdanning
- Tydeligere og tidligere innsats i grunnskolen for å forebygge frafall i videregående skole

6.2.2 Godt fysisk og psykososialt læringsmiljø som fremmer helse, trivsel og læring

Tydelige retningslinjer og strukturer, godt tverrfaglig samarbeid og ansatte med god relasjonell kompetanse er sentrale faktorer for å etablere og vedlikeholde et godt psykososialt læringsmiljø. Disse strukturene skal være nedfelt i et årshjul for helse, miljø og sikkerhet (HMS) ved alle skoler. I tillegg skal alle skoler ha en sosialpedagogisk plan.

Hver skole må vektlegge å forhindre mobbing, inkludere alle og følge opp alle typer avvik, inkludert saker meldt via mobbeknappen. Dette gjør skolene gjennom å vektlegge god klasseledelse, følge retningslinjer for et trygt og godt skolemiljø, følge retningslinjer for å forebygge og følge opp høyt elevfravær, systemisk arbeide med inkludering og integrering av flerspråklige elever og ved å bruke [PALS-programmet](#) ved alle barneskolene.

Elevundersøkelsen og læringsmiljø-undersøkelser gjennomføres årlig og gir informasjon om elevenes oppfatninger og erfaringer, slik at eventuelle tiltak er godt målrettet.

Strategier:

- Etterutdanning med fokus på godt og inkluderende læringsmiljø
- Systematisk arbeid for økt grad av elevmedvirkning ved alle skoler
- Etske retningslinjer for nett- og medieevett

- Tverrfaglig samarbeid – medievet (politi, skolehelsetjeneste, pedagogisk psykologisk tjeneste)
- Systematisk arbeid med tverrfaglige temaer fra ny, revidert læreplan:
 - Folkehelse og livsmestring
 - Demokrati og medborgerskap
 - Bærekraftig utvikling

6.2.3 Godt samarbeid skole - hjem

Det er viktig for elevens læringsmiljø at skole og hjem har en felles forståelse av hva som er viktig for læring. Et godt og åpent samarbeid der foresatte og lærere oppfatter hverandre som likeverdige deltagere, er en ressurs for elevens læring.

I harstadskolen fremmer digitale plattformer god informasjonsflyt og støtter gode rutiner for profesjonell kommunikasjon med foresatte. Skolens ansatte skal være lett tilgjengelige for brukerne og hver skole har tydelige rutiner for undervisningsvurdering (utviklingssamtaler, elevsamtaler, halvårsvurdering). Rådsorganenes arbeid er nedfelt i årshjul ved hver skole og alle aktiviteter organisert av skolen er gratis for elever og foresatte. Det er sosialpedagogiske planer ved alle skoler.

Strategier:

- Reviderte vedtekter og årshjul for det kommunale foreldreutvalget
- Skolenes hjemmesider og kommunal hjemmeside må til enhver tid være oppdatert og informativ
- Foreldrenes arbeidsutvalg (FAU) og Harstad kommunale foreldreutvalg (HKFU) er synlig på digitale plattformer
- Økt grad av profesjonalitet i organisasjonen
- Utvikle en helhet i kommunens skoletilbud der likeverdig kvalitet er framtrepende i alle ledd, ved alle skoler

6.2.4 Godt SFO-tilbud

Skolefritidsordningen (SFO) er en inkludert del av barneskolenes virksomhet, og SFO-ansatte inngår i enhetens personalgruppe og brukes på tvers av undervisning og

SFO. Det skal være sammenheng og samhandling mellom skole og SFO, variasjon og bredde i tilbudet og SFO skal bidra til å fremme et trygt og godt læringsmiljø. Dette gjør SFO gjennom gode informasjonsrutiner og god tilrettelegging for allsidig lek og egenaktivitet, ute og inne. Ansatte som arbeider med enkeltelever i både skole og SFO, bidrar til kontinuitet i virksomheten. <https://www.udir.no/utdanningslopet/sfoaks/>

Strategier:

- Kulturelle aktiviteter i samarbeid med Kulturskolen
- Økt fokus på fysisk aktivitet og friluftsliv
- Tilbud om leksehjelp

7 KULTUR OG FRITID

7.1 Status og utfordringer

Artikkel 31 i barnekonvensjonen slår fast at alle barn har rett til hvile, fritid og lek, og til å delta i kunst og kulturliv. Kulturen har en naturlig plass i barnehage og skole, der den også fungerer som en forebyggende arena. Strategi for kultur- og fritidsfeltet tar utgangspunkt i tre perspektiver:

- kulturens egenverdi
- kultur- og fritidsfeltets verdi som universelt forebyggende
- kultur og fritid i utdanningsforløpet – fra barnehage og gjennom grunnskolen

Vi benytter et utvidet kulturbegrep, som også omfatter idrett og fysisk aktivitet.

Kultur- og fritidstilbudet for barn og unge i Harstad er en blanding av offentlige og private tilbud, samt tilbud fra lag og foreninger. Harstad Idrettsråd har registrert 57 idrettslag i kommunen. I tillegg kommer øvrige frivillige lag og foreninger innenfor kultur- og organisasjonsarbeid. Biblioteket er organisert som en selvstendig enhet i kommunen. Kommunale kultur og fritidstilbud til barn og unge er organisert gjennom kulturenheten, som igjen består av to avdelinger: «Harstad kulturskole» og «Barn og Unge Fritid».

Hovedutfordringer

Utfordringene på feltet er påvirket av både nasjonale og lokale forhold. *Nasjonalt* er det en økning av inaktivitet og psykiske helseplager hos barn og unge. I tillegg har de praktisk-estetiske fagene (kroppsøving, mat og helse, musikk, kunst og håndverk) en svekket posisjon i utdanningsforløpet. *Lokalt* har vi ennå utfordringer med manglende og uklare informasjon til publikum om eksisterende tilbud og tjenester i kommunen. Det er også mangel på egnede lokaler og arenaer for kultur- og fritidsaktiviteter.

Hovedmålene for kultur- og fritidsfeltet i planperioden:

1. Kommunen tilrettelegger aktivt for et mangfoldig kultur- og fritidstilbud for barn og unge, som gir rom for utforskning, utvikling og fordypning.
2. Det finnes tilbud av høy kvalitet for alle brukergrupper.

Barn og unge i Harstad skal kunne ta del i ulike kultur og fritidstilbud, både som publikum, brukere og utøvere. Det skal finnes tilbud innenfor alle ferdighetsnivåer, fra lavterskeltilbud til spesialisering og talentutvikling. Barn og unge skal også ha tilgang på arenaer for å utvikle sine interesser og vise frem sine talenter. Dette gjelder også for barn og unge som trenger spesiell tilrettelegging på grunn av for eksempel funksjonsnedsettelse, psykiske utfordringer eller lignende.

Det multikulturelle bør være en naturlig del av barns hverdag, både i Harstads skoler og barnehager. Trygghet på egen tilhørighet er en viktig ballast i møte med andre kulturer, og derfor bør alle barn i vår region ha god kjennskap til det lokale kulturmangfoldet. I Harstad kommune innebærer dette både kulturuttrykk med norske røtter og kulturuttrykk fra kommunens internasjonale miljø.

7.2 Målsettinger

7.2.1 Det er tett samarbeid med og mellom frivillige lag og organisasjoner

Frivillige lag og organisasjoner er en essensiell del av norsk kulturliv, og en viktig ressurs i lokalsamfunnet. Tett samarbeid med frivilligheten sikrer god utnyttelse av ressursene, og bidrar til de overordnede målsettingene om mangfold og kvalitet. Dette gjelder samarbeid mellom de enkelte lag og foreninger. Likedan der lag og foreninger samarbeider med overordnede interesseorganisasjoner som for eksempel Harstad Idrettsråd.

Strategier:

- Utrede og vurdere ulike løsninger for informasjon om lag og foreninger. Denne informasjonen bør være lett tilgjengelig på kommunens hjemmesider
- Samordne de kommunale tjenestene til lag og foreninger, herunder tilskudd og informasjonsarbeid
- Følge opp kulturplan og plan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet
- Implementere den vedtatte rammeplanen for kulturskolen på bredde-, kjerne- og fordypningsområdet

7.2.2 Barn og unge i Harstad har tilgang på gode lokaler og arenaer for kultur og fritidsaktiviteter, som er tilpasset sitt bruksområde

Gode fysiske rammer er grunnleggende for videre utvikling av et mangfoldig kultur- og fritidstilbud i kommunen. Det har lenge vært en utfordring at eksisterende lokaler ikke er tilpasset bruksområdet. Dette gjelder blant annet byens kor- og korpsmiljø. Dårlig tilpassede lokaler forringer kvaliteten på tilbudet, og kan medføre helserisiko som for eksempel skader på hørsel eller slitasje på muskler og skjelett.

Resultatene fra Ungdata-undersøkelsen i Harstad 2015 og 2018 viste at ungdom i Harstad opplever at de har for få lokaler i nærområdet hvor de kan treffes. Det er en særskilt utfordring at det ikke eksisterer noe godt tilbud/anlegg til egenorganisert fysisk aktivitet primært for barn og ungdom.

Tilgang på gode lokaler og arenaer innebærer to dimensjoner: kvalitet og plassering. Det er viktig å legge til rette for lokaler og arenaer av høy kvalitet i nærmiljøene. Skolebyggene bør være en del av kommunens kulturelle infrastruktur, og bidra til å styrke lokalmiljøet. Nye skolebygg må utformes på en slik måte at det enkelt kan benyttes til virksomheter utover skolens kjernevirksomhet.

Strategier:

- Innhente fagkompetanse som sikrer at det ved nybygg og oppgraderinger av eksisterende bygningsmasse legges til rette for bruk som kultur- og fritidsarena
- Revidere retningslinjer for bruk av kommunens lokaler til kultur- og fritidsaktiviteter
- Opprette lokaler/arenaer spesielt tilpasset kultur- og fritidsaktiviteter, som kor, korps og teater

- Sikre barn og unges tilgang til trygge fritidsarealer for organiserte og uorganiserte aktiviteter i sitt nærmiljø

7.2.3 Barn og unge møter ulike kulturuttrykk og idretter gjennom undervisning fra barnehagen og gjennom hele grunnskolen

For å sikre et mangfoldig kultur- og fritidstilbud for alle brukergrupper må man legge til rette for meningsfulle kultur møter. Barnehagen og skolen er naturlige arenaer hvor man kan nå alle barn og unge.

Deltagelse i kulturelle aktiviteter er helsefremmende både fysisk og psykisk. Tilrettelegging for meningsfulle kultur møter er derfor en god investering for fremtiden. Disse møtene må finne sted både gjennom de praktisk-estetiske fagene i skolen (kroppsøving, musikk, kunst og håndverk, mat og helse), og gjennom allerede eksisterende ordninger som Den kulturelle skolesekken og Trivselsleder-programmet. I tillegg er biblioteket en uformell arena hvor barn og unge kan utvikle meningsfulle kultur møter.

Harstad bibliotek skal stimulere til større leselyst blant barn og unge. Dette gjennomføres gjennom flere tiltak: ukentlige lesestunder for de minste barna, barnehage og skolebesøk, formelle besøk med undervisningsopplegg for 1., 3. og 8. trinn og uformelle besøk hvor barna er fri til å utforske biblioteket på egne premisser. Harstad bibliotek holder to lesekampanjer i året og lager bokkasser til skoler og barnehager som ønsker dette. «Troms ungdom leser» arrangeres i samarbeid med den kulturelle skolesekken, der bibliotekarere presenterer bøker på alle videregående skoler i Troms.

Strategier:

- Legge til rette for et aktivt samarbeid mellom barnehage/skole og kultur- og fritidsaktører
- Vektlegge estetiske læringsprosesser i barnehagen og i skolens generelle undervisning
- Videreføre fagnettverk for kunstfagene musikk, kunst og håndverk, og aktivt søke slik kompetanse ved nyansettelser. Dette er et ledd i å anerkjenne de praktisk-estetiske fagenes betydning i skolen og behovet for faglig kvalifisert kompetanse
- Legge til rette for samarbeid med kommunens fribymusikere, sett i sammenheng med kulturuttrykk fra kommunens internasjonale miljø

- Videreføre og videreutvikle samarbeidet mellom kulturskole, bibliotek, barnehage og grunnskole, inkludert SFO, blant annet gjennom å etablere kulturkontakter på enhetene
- Etablere møteplasser for samarbeid mellom grunnskole og videregående skole innenfor de estetiske fagene
- Utvikle ideen om et kompetansesenter for estetiske fagområder a la «Newtonrommet»

8 BARNEVERN

8.1 Status og utfordringer

I Norge er omsorg for og oppdragelse av barn foreldrenes rett og plikt. Foreldre kan likevel ha behov for hjelp til å ivareta dette ansvaret i korte eller lengre perioder. Barnevernets arbeid er en blanding av støtte og kontroll. Barnevernet skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får hjelp og omsorg til rett tid og bidra til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår. Barnevernet skal gi barn, unge og familier hjelp og støtte når det er vanskelig hjemme eller barnet av andre grunner (f.eks. rus og atferdsproblemer) har behov for hjelp fra barnevernet. Videre har barneverntjenesten et ansvar for å gripe inn dersom hjelpetiltak ikke er tilstrekkelig for å ivareta barnets behov.

Barneverntjenesten skal alltid jobbe etter mildeste inngreps prinsipp. Dette går ut på at barnevernet ikke skal sette i verk mer inngripende tiltak enn nødvendig.

Prinsippet kan betraktes som et slags forholdsmessighetsprinsipp. Der det er en forholdsmessighet mellom det tiltaket barnevernet setter inn og situasjonens alvor. Prinsippet har størst betydning i situasjoner der vilkårene for å foreta et inngrep er oppfylt. Selv om vilkårene er oppfylt skal en alltid vurdere om en likevel kan løse situasjonen ved hjelp av et mindre inngripende tiltak.

Hensynet til barnets beste er det bærende hensyn i barnevern, og er styrende for hva barnevernstjenesten kan foreta seg og for hvilke vedtak som kan fattes.

Barneverntjenesten skal legge avgjørende vekt på å finne tiltak som er til beste for barnet. Herunder skal det legges vekt på å gi barnet stabil og god voksenkontakt og kontinuitet i omsorgen, og det skal ved valg av tiltak legges avgjørende vekt på hva som er det beste for barnet.

Status

Barneverntjenesten i Harstad kommune mottok 220 meldinger i 2018, av dette åpnet barneverntjenesten undersøkelse i 208 saker. Det er 105 barn og unge i Harstad kommune som mottar ulike hjelpetiltak fra barneverntjenesten i 2018. Ved utgangen av 2018 hadde Harstad kommune ansvar for 71 barn og unge som får hjelp utenfor sitt biologiske hjem og som bor enten i fosterhjem eller i institusjon.

Barneverntjenesten er organisert i 4 ulike avdelinger og det er 36,4 årsverk i tjenesten.

8.2 Målsettinger

8.2.1 Barneverntjenesten tilrettelegger for medvirkning og medbestemmelse i en barnevernssak

Barn og unge skal ha medbestemmelse og oppleve medvirkning i saker som angår dem selv. Alle barn har en generell rett til å bli hørt og deres synspunkter skal tas med i vurderingene ut ifra barnets alder og modenhet. Dette gjelder også i enkeltsaker der barneverntjenesten behandler en sak som direkte eller indirekte angår barnet.

Strategier:

- Barn og foreldre engasjeres aktivt i familiens sin sak i barneverntjenesten.
- Barnets mening framkommer tydelig i en barnevernssak
- Barneverntjenesten gjør vurderinger av barnets synspunkter og det framkommer hvordan barnets mening vektet i den videre saksbehandlingen

8.2.2 Barneverntjenesten bidrar til et aktivt tverrfaglig samarbeid

Barneverntjenesten bidrar aktivt til at tjenester skal være samordnet og koordinert.

Strategier:

- Bidra til et godt samarbeid til det beste for barnet og familien
- Barneverntjenesten samarbeider med øvrige instanser knyttet til arbeid med barn og familier
- Barneverntjenesten legger til rette for at offentlige meldere deltar i meldingssamtaler med familier

8.2.3 Barneverntjenesten yter tjenester av høy kvalitet

Barneverntjenesten har trygge, myndiggjorte, kompetente og faglig oppdaterte medarbeidere. Ansatte jobber for å gi et tilbud av god kvalitet og som gir rett hjelp til rett tid. Vi utnytter handlingsrommet i tjenesten.

Strategier:

- Utvikle barneverntjenesten sin kompetanse hos de ansatte, og utnytte tverrfaglig kompetanse i organisasjonen
- Barnevernstjenesten arbeider systematisk for å videreutvikle kompetanse og gi myndighet til medarbeiderne
- Utvikle prosedyrer og systemer hvor tverrfaglig samarbeid, medvirkning og medbestemmelse ligger som en naturlig del av arbeidsmetodene i tjenesten.
- Kontinuerlig evaluerer av praksis

9 EVALUERING

9.1 Evaluering av Strategisk plan for oppvekst 2016 – 2021

Strategisk plan evalueres årlig i Forebyggende forums junimøte. Planen evalueres også i løpet av 2020 av Utvalg for oppvekst og kultur og Kommunestyret. Det som skal evalueres er status i arbeidet med strategiene. Koordinator for Forebyggende forum er ansvarlig for at endringer innarbeides i planen.

10 VEDLEGG

Vedlegg 1: Oppvekstområdet dekker følgende tjenester til barn og unge i aldersgruppen 0-18 år

Helsestasjonstjenesten 0-5 år

Tjenesten omfatter svangerskapsomsorg, helseundersøkelser av barn på forskjellige alderstrinn, helseopplysning, vaksiner, foreldreveiledning og utvidet støtte og veiledning for å styrke foreldrene i sin rolle som gode omsorgsgivere for sine barn. Helsestasjonen tilbyr foreldreforbereidende kurs for gravide familier.

Familiens hus

Familiens Hus ble etablert i kommunen høsten 2017 og er en arena for alle, et lavterskeltilbud som driver helsefremmende og forebyggende arbeid overfor gravide, barn, unge og deres familier.

Familiens hus er et tverrfaglig kommunalt tilbud innenfor helse og oppvekst som følges opp av Pedagogisk psykologisk tjeneste.

Åpen barnehage er sentral i Familiens hus konseptet og skal være en inngangsportale/ informasjonskanal og skal bidra til å etablere kontakt til andre kommunale tjenester innenfor oppvekstområdet.

I Familiens hus tilbys det foreldreveiledning gjennom anerkjente veiledningsmetoder, individuelt og i grupper samt at tverrfaglig konsultasjonsteam er lokalisert med fast møtetidspunkt inn i huset.

Barnehage

Harstad har per i dag 32 barnehager, 18 kommunale og 14 private. Per 01.01.19. hadde 1252 barn barnehageplass. Om lag 100 % av barna med lovbestemt rett til plass går i barnehage.

Skole

Harstad har per 01.01.19 ca. 2850 elever fordelt på 11 grunnskoler, 2 kombinertskoler med elever fra 1.-10. trinn, 3 skoler med ungdomstrinn og 6 barneskoler med elever fra 1.-7. trinn. Det er en privat skole, Harstad Montessoriskole.

Tre av skolene er del av et oppvekstsenter, hvor også barnehage er en del av driften. I tillegg har vi Voksenopplæring med grunnskoleopplæring for flerspråklige elever.

Skolefritidsordning

Ved alle skoler med barnetrinn er det etablert skolefritidsordninger (SFO). SFO drives etter opplæringsloven, forskriftene til opplæringsloven og vedtatt tjenestebeskrivelse for SFO i Harstad kommune. Dette er et frivillig omsorgs-, tilsyns- og fritidstilbud utenom den obligatoriske skoledagen for elever fra 1.-4. trinn. Barn med funksjonshemninger får tilbud om utvidet SFO. SFO har sommeråpent i juli måned. Det er etablert en privat SFO.

Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT)

er en skolerettet tjeneste med kompetanse- og organisasjonsutvikling som hovedfokus. I tilknytning til dette skal tjenesten også utrede enkeltelever, foreslå konkrete tiltak og gi råd og veiledning til lærere og foresatte. PP-tjenesten har også arbeidsoppgaver med tanke på utredning av barn i førskolealder. Derest også kompetanseutvikling og veiledning overfor barnehager og foresatte. Den pedagogisk psykologiske tjenesten skal sørge for at det blir utarbeidet sakkyndig vurdering der loven krever det.

Harstad kommune har også et Skoleteam og et Førskoleteam som organisatorisk er lagt til PP-tjenesten. **Skoleteamet** er et lavterskeltiltak som skal bistå skolene i opplevde kriser og utfordringer rundt elev(er), og bidra til å utforme gode tiltak i regi av skolen. **Førskoleteamet** skal gi spesialpedagogisk hjelp til førskolebarn som har enkeltvedtak etter opplæringsloven.

Skolehelsetjenesten for barne-, ungdom- og videregående skole

er et lavterskeltilbud som gir tilbud om helseundersøkelser, vaksiner, helseopplysning individuelt og i grupper, gruppesamtaler i spesielle tema, individuelle oppfølging og veiledning av enkeltelever og veiledning av foresatte. Helsepsykeleier har fast ukentlig treffetid ved den enkelte skole og er tilgjengelig for elever, foresatte og samarbeidspartnere.

Helsestasjon for ungdom

er et lavterskeltilbud til ungdom i aldersgruppen 13-20 år, hvor ungdom kan søke råd og hjelp fra helsesøster og lege.

Kommunepsykologer

Harstad har tre kommunepsykologer som har hovedarbeidsområdet sitt inn mot barnehage og skole. Kommunepsykologene kan veilede og gi konsultasjon til enkeltelever, elevgrupper, foresatte og ansatte i barnehage og skoler.

Barnevernstjenesten

Barneverntjenesten består av fire avdelinger, mottak, tiltak, omsorg og familieavdelingen. Barnevernet yter tjenester til familier etter Lov om barnevern. Familieavdelingen jobber også forebyggende der familier kan ta direkte kontakt og be om hjelp.

Kommunale tjenester innen kultur

Innenfor kulturområdet benyttes et utvidet kulturbegrep som omfatter bibliotek, kino, ungdomstiltak, idrett og kulturskole. De kommunale tjenestene innen kultur er en del av kultur- og fritidstilbudet for barn og unge i Harstad Kommune, som også består av tilbud fra private aktører og fra lag og foreninger.

Voksenopplæringa

Voksenopplæringa tilbyr grunnskoleopplæring til voksne, og har tilbud til innvandrere over 16 år i norsk og samfunnskunnskap.

Vedlegg 2: Tilbakemeldinger fra ungdomsrådet 04.04.19

Generell tilbakemelding.

Det som er bra med oppvekstplanen er: at den har et vidt spekter, har innspill fra flere sosiale grupper og dekker mangfoldet i samfunnet.

Det som kan forbedres i oppvekstplanen er: forenkle språket, vanskelig å forstå ord som rådsorganet og hjemmeskole

4 Skole

4.2.1 - Elevene har tilgang til tilrettelagt opplæring, også de som har oppfylt læreplanmålet

4.2.2 - Gi elever som ligger foran i fag en alternativ læringsarena. For å ivareta motivasjon, og sørge for god videreutvikling

4.2.3 - Helsesykepleiere tilstede på skolen hver dag

- Styrking av skolehelsetjenesten
- Bedre seksualundervisning på skolen, alle skoler bør gjøre det likt, burde starte allerede i barnehagen

4.2.4 - Ofte foreldreundersøkelser

5 Kultur

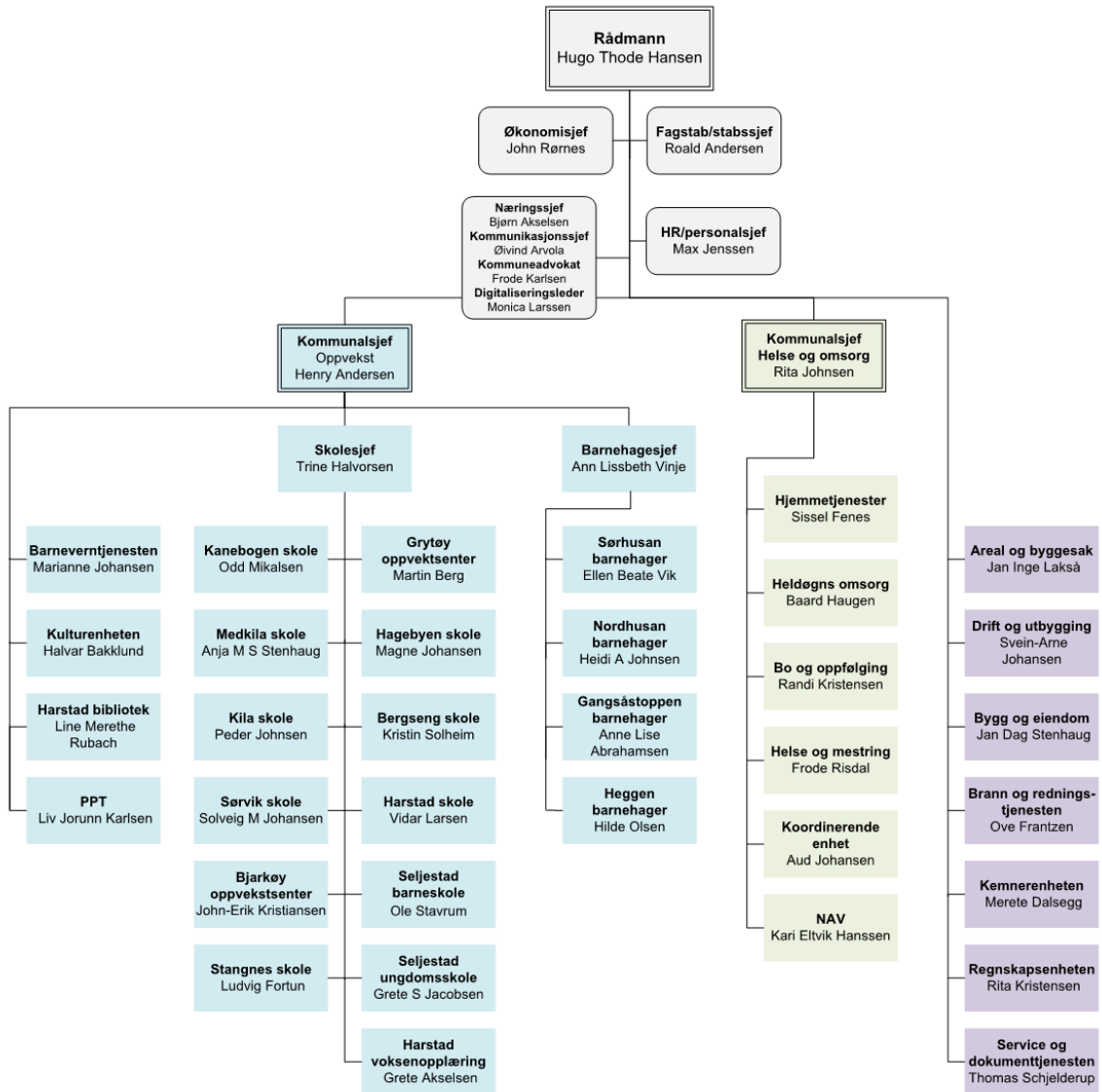
5.2.1 - Senke medlemskontingenten på aktiviteter som f.eks kulturskolen

- Bedre idrettstilbudene i kommunen, f.eks kampsport og amerikansk fotball
- Senke venteliste på turn og kulturskolen
- Fritidsklubb på sørsiden av byen
- Forbedre Medkilabanen
- Flerbrukshall til friidrett, turn og mer.
- Klatrepark, Zipline og bedre turstier

6 Forebyggende arbeid

6.2.7 – Fortsett å ha med dette punktet i tillegg til handlingsplan i fht nettvett og digital kompetanse.

Vedlegg 3: Organisasjonskart

Vedlegg 4: Deltakere i strategiarbeidet

Prosjektansvarlig: Henry Andersen, kommunalsjef

Prosjektleder: Mariann Karlsen, Forebyggende Forum

Arbeidsgruppe barnehage	Funksjon
Ann-Lissbeth Vinje, barnehagesjef	Gruppeleder sektor barnehage
Synnøve Tjølsen	Barnehagefaglig rådgiver migrasjon
Anne Lise Abrahamsen	Enhetsleder barnehage
May Lill Kornbakk	Hovedtillitsvalgt
Marianne Angell	PP-rådgiver barnehage

Arbeidsgruppe skole	Funksjon
Trine Halvorsen, skolesjef	Gruppeleder sektor skole
Gunn-Karin Agersborg	Skolefaglig rådgiver
Ole Stavrum	Rektor, leder barnetrinnet
Magne Johansen	Rektor, leder ungdomstrinnet
Eskil Remme Kleven	PPT
Morten Rennemo	Hovedtillitsvalgt

Arbeidsgruppe kultur og fritid	Funksjon
Halvard Bakklund, enhetsleder/rektor kulturenheten	Gruppeleder sektor kultur og fritid
Kasper Munk	Avdelingsleder Barn og Unge Fritid
Gro Dagsvik	Skolefaglig rådgiver
Stine Iversen	Avdelingsleder Harstad Bibliotek
Eli-Jeanette Olsen	Park og idrettsrådgiver
Merete Liavik	Tillitsvalgt Musikerforbundet for Kulturskolen

Arbeidsgruppe helse	Funksjon
Lise Voktor, sjefshelsesykepleier	Gruppeleder sektor helse
Anita Paulsen	Fag koordinator helsestasjon og skolehelsetjenesten
Elin Storsletten	Avd.leder Folkehelse og koordinator Trygge lokalsamfunn
Bente Heitmann	Flyktningehelsesøster
Solveig M. Liland	Kommunepsykolog
Hanne M. Berg	Avd.leder Hjemmebasert Rehabilitering
Bente Heitmann	Tillitsvalgt

Arbeidsgruppe barnevern	Funksjon
Marianne Johansen, enhetsleder BV	Gruppeleder sektor barnevern
Camilla R. Kleven	Avdelingsleder familieavdelinga
Hege Mikkelsen	Avdelingsleder tiltak
Elisabeth Markussen Solheim	Avdelingsleder mottak
Bente Normann	Avdelingsleder omsorg

Arbeidsgruppe forebyggende	Funksjon
Camilla R. Kleven, avdelingsleder familieavdelinga bv	Gruppeleder forebyggende arbeid
Mariann Karlsen	Prosjektleder/gruppeleder
Liv - Jorunn Karlsen	PPT
Lise Voktor	Helse
Marianne Johansen	Enhetsleder barnevernet